

SLOVENSKI POROČEVALEC

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Ljubljana, torek, 7. februarja 1950.

LETO XI, ŠT. 33 / POSAMEZNA ŠTEVILKA 2 DIN

VEČ VZTRAJNOSTI V BORBI ZA VIŠJE PRIDELKE

Ko smo se konec novembra mudili na državnem posestvu v Rakičanu, so nam delavci ponosno povedali, da so kljub deževnemu vremenu, ki jih je močno oviralo pri delu, globoko preoral 80% vseh tistih njiv, ki so jih namenili za pomladanske setve. Zavezali so se namreč, da bodo plan globokega oranja izpolnili že do 29. novembra, kar se jim je verjetno tudi posrečilo. Podobno so se trudili tudi na državnem posestvu v Beltincih in Apačah. Tudi kmetje niso mnogo zastajali za državnimi posesti. Prav redke so bile neposejane njive, ki bi nakale na zimo in sneg nepreorane. Okolico Dolnje Lendave je zakrivala gosta megla, po malem je že pritisel mrz, a videli smo še veliko kmetov na njivah z volovskimi in konjskimi vpregami, ko so skrbno obračali brazde, da bi nanje koristno delovala zimska vlaga in mrz.

Ko smo kasneje dobili v roke podatke o pridelkih državnih posestev v Prekmurju in Apačah, se zaradi tega, ker smo videli njihovo skrb, nismo prav nič čudili, da so ti pridelki nadpovprečno visoki. Da so na teh posestvih dosegli povprečni hektarski pridelok ječmena 2800 kg, a v Rakičanu celo 3600 kg in v Apačah 3300 kg, pšenice 1900 kg, v Rakičanu celo 2800 kg, ovsu 2500 kg, sladkorne pese 250 stotov, krompirja v Apačah 280 stotov, vse to je posledica vztrajne skrbi, dati zemlji prav vse, kar terjaja. Ne samo seme, ne samo gnojila, pleve itd., ti visoki pridelki so rezultat prizadevanja, da ne bi izpustili nobenega ukrepa, s katerim lahko ugodno vplivamo na rodovitnost zemlje. Nič ni bolj značilnega za uspešnost vztrajnega prizadevanja kakor zgodba o ječmenu. Prekmurški kmetje so ga nekako zametavali in ga niso radi sejali, ker so trdili, da v prekmurški zemlji ne obrodijo. Da, zato, ker mu niso stregli tako kakor ječmen zahteva. Danes pa so prav državna posestva v Rakičanu in Beltincih ovrgla vse njihove trditve in pridelujejo ječmen s takim uspehom, kakršnega doslej v Prekmurju še niso dosegli.

Vsega tega smo se spomnili, ko smo te dni pregledovali podatke o izpolnjevanju plana globokega oranja na državnih posestvih in ekonomijah ter na kmetijskih gospodarstvih. Ti podatki so nam namreč povedali, da smo letos temu izredno važnemu agrotehničnemu ukrepu posvečeli vse premajhno pozornost. Naša vztrajnost v borbi za višje pridelke je v tem pogledu postajala, kar gotovo ne bo koristno vplivalo na rezultate ob žetvi.

Slabo se je izkazala zlasti ljubljanska oblast, kjer so kmečka gospodarstva do konca decembra globoko preorala komaj 21 odstotkov neposejanih površin. V tem pogledu so najnaprednejši kmetje v kranjskem okraju, kjer so preorali 87 odstotkov neposejanih njiv. Najbolj zaostajajo pa kmetje v črnemuokem okraju, kjer je bilo preorane komaj 1,2 odstotka zemlje. Nekoliko bolj se je izkazala državna posestva, ki so preorala 51 odstotkov svojih neposejanih površin. Najbolj kvarijo ta uspeh državnih posestev razne ekonomije, kjer se skriva še največ malomarnosti in brezbrčnosti. Največ uspeha izkazujejo državna posestva v jeseniškem in kranjskem okraju, kjer so preorali 108 oziroma 86 odstotkov svoje zemlje. Državno posestvo v Kočevju je preoralo 58 odstotkov svoje zemlje.

Vse tekstilne tovarne v Sloveniji bodo tekmovalce za boljšo kakovost izdelkov

Delovni kolektiv Mariborskih tekstilnih tovarn je v počastitev volitev v Ljudsko skupščino pozval na tekmovanje vse kolektive tekstilnih tovarn v Sloveniji. To tekmovanje ima predvsem namen postoriti boj za boljšo kakovost izdelkov in doseči enakomerno izpolnjevanje in preseganje letošnjih planskih nalog. V tem tekmovanju bodo tovarne skušale čim bolj povežati norme s kakovostjo izdelka, zlasti tudi pri nagrajevanju, ki bo odvisno ne samo od prekoračenja količinske norme, marveč tudi od stopnje kakovosti izdelka.

Na čast volitev v zvezno Ljudsko skupščino

Po vsej Sloveniji so se pričeli pripravljati številni delovni kolektivi in množične organizacije na volitve v zvezno Ljudsko skupščino. Tudi delovni ljudje goriškega okraja pošiljajo s svojih letnih sindikalnih skupščin pozive na tekmovanje v čast volitev. Delovni kolektiv »Oprema« v Novi Gorici je pozval na tekmovanje vse tovarne »Oprema« v državi, hkrati pa se je obvezal, da bo polletni plan izpolnil do 1. maja. znižal proizvodne stroške ter 80% delavcev vključil v brigadni sistem dela. Delavci apnenice »Rdeča zvezda« so dali pobudo za dvomesečno tekmovanje za visoko delovno storilnost. S popravilom glavne peči 15 dni pred rokom bo kolektiv omogočil povečanje proizvodnje za 190 ton. Nadzorniki proge Gorica so se

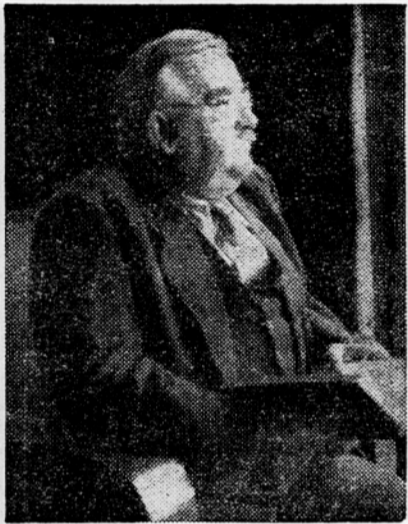
Ugodnejši, čeprav ne zadovoljivi, so rezultati v mariborski oblasti, kjer so kmečka gospodarstva preorala do konca decembra 42 odstotkov vseh za pomladno setev določenih njiv. Vodi pujski okraj s 66 odstotki, najslabši pa je ljutomerski okraj s 15 odstotki. Državna posestva so v celoti izpolnili svoje plane globokega oranja edino v murskosoboškem okraju (torej državnih posestvih v Rakičanu in Beltincih). V radgonskem okraju so dosegla 48 odstotkov, v dravogradskem 59, v okraju Maribor okolica 73 in v pujskem okraju 92 odstotkov.

Na Primorskem so uspehi slabi in najbolj zaostajajo zasebni kmetje. V idrijskem okraju, ki je najboljši, so dosegli komaj 29 odstotkov. Državna posestva v postojnskem okraju so pre-

oralo 86 odstotkov, v goriškem okraju pa 77 odstotkov svoje zemlje.

Poudarili smo že, da ne smemo pričakovati izrednih uspehov pri pridelkih, če bomo zamemarjali kateri koli agrotehnični ukrep, ki ga priporoča sodobna kmetijska znanost. Najboljše seme, ki ga položimo v slabo pripravljeno zemljo, ne bo moglo delati čudežev. Da bi sedaj popravljali, kar smo zamudili, je že prepozno, kajti predzimsko oranje je treba opraviti do 20. septembra do 11. novembra, zimsko oranje, ki pride v naših razmerah predvsem v poštev za krompir, pa v novembru in decembru. V borbi za višje pridelke pa se bomo morali vsaj pomladni toliko bolj potruditi, da bomo dobro obdelali zemljo, preden jo bomo posejali.

Bodoče srce našega elektriškega gospodarstva

Naš znanstvenik univ. prof. dr. inž. Milan Vidmar, direktor Znanstvenega inštituta za elektriško gospodarstvo.

Deset tisoč naših domačih strokovnjakov in delavcev ustvarjajo pogoje za mogočen razvoj naše elektrifikacije in elektroindustrije. Povsod spremljajo električno energijo, na vsej njeni poti iz naših elektrarn po daljnovodih, v električnih napravah in strojih. Dan za dnem se iz njihovih domislekov porajajo koristni in dobri predlogi.

Bogate in plodne misli naših strokovnjakov pa se bodo še tesneje združile v našem zveznem Znanstvenem inštitutu za elektriško gospodarstvo. Ta inštitut bo srce vse naše elektrifikacije in elektroindustrije, ko bo njegove nove prostore — laboratorije in delavnice — prepletla gosta mreža žic, ko bodo postavljene vrste modelov najrazličnejših daljnovodov in instrumentov. Takrat bodo dali naši strokovnjaki elektriškemu gospodarstvu še več odgovorov na vprašanja, kam naj usmerimo daljnovode, kako naj jih gradimo, pa tudi, kako naj se hkrati z elektrifikacijo razvija naša elektroindustrija.

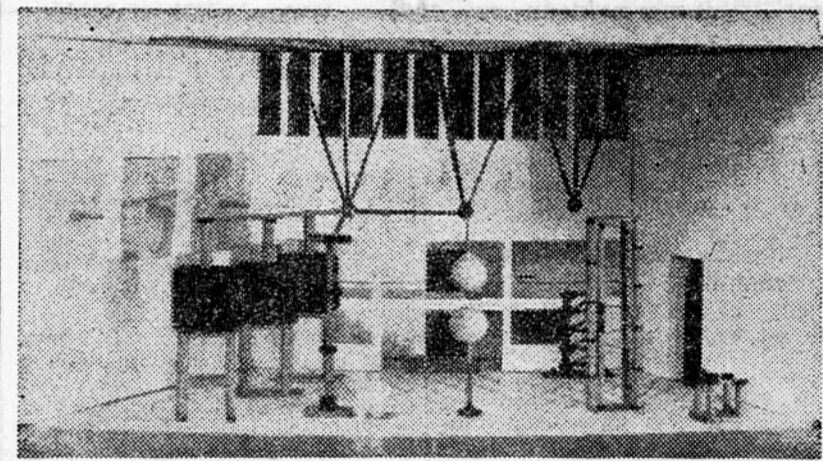
Vse tehnično razvite države imajo podobne znanstvene inštitute. Imajo jih v Švici, Franciji, Nemčiji, Sovjetski zvezi, Ameriki in še marsikje drugod. V njih usmerjajo razvoj elektrifikacije in elektroindustrije za vse območje posamezne države.

Naš Znanstveni inštitut za elektriško gospodarstvo, ki ga je ustanovila zvezna vlada, vodi daleč po svetu znani strokovnjak univ. prof. dr. inž. Milan Vidmar. Se letos se bodo sodelavci tega inštituta preselili iz sedanjih skromnih prostorov v nove, primerno opremljene laboratorije in delavnice — v zgradbo, ki jo gradimo v Ljubljani ob Tržaški cesti. Naš inštitut bo po svoji tehniki ureditvi in lepoti med prvimi v Evropi. Inštitut takega obsega nam je potreben, kajti čimprej moramo doseči stopnjo elektrifikacije najbolj razvitih evropskih držav. Brez primernih znanstvenih ustanov in laboratorijev pa to ne bi bilo mogoče. Potrebo takega inštituta čedalje bolj občutijo naši borci za elektrifikacijo.

Daljnovodi — poti, po katerih teče električna energija iz hidrocentral in termoelektarn v tovarne, v mesta in

naselja — morajo obratovati redno poleti in pozimi. Kovinske žice žive, se raztezajo in krčijo. Električna energija pa mora teči tudi v žicah, če so obdane s snegom in ledom. Naravne sile ne smejo nikdar prekiniti ustvarjanja in plemenitega tekmovanja naših industrijskih delovnih kolektivov. Toda ta naloga ni preprosta. Rešiti je treba sto in sto vprašanj ter določiti vse poti daljnovodov čez gore in doline.

Novi Znanstveni inštitut za elektriško gospodarstvo gradimo zato, da bodo naši strokovnjaki lahko uspešno reševali vsa tekoča vprašanja, pa tudi vsa vprašanja našega elektriškega gospodarstva, ki jih bo prinesla bodočnost. V inštitutu bo 5 velikih modernih opremljenih laboratorijev. V največjem izmed teh laboratorijev, v laboratoriju za visoko napetost bodo ob električni napetosti nad 2 milijona voltov preizkušali razne izolacijske snovi, ki so potrebne za gradnjo električnih strojev in daljnovodov, od visokonapetostnih izolatorjev, izolacijskih snovi za kable in kondenzatorje in izolacijskega papirja do kvalitetno izredno zahtevnega olja za transformatorje. V ta laboratorij bodo po ljubljanski cesti železniški marsikdaj posebni vagoni pripeljali zaradi preizkušnje velike transformatorje in druge naprave iz

Model laboratorija za visoko napetost, v katerem bodo naši strokovnjaki preizkušali izolacijske snovi in električne naprave z napetostjo do 2 milijona voltov.

Svetovno prvenstvo v smučanju Švedi najboljši v teku na 50 km

Včeraj popoldne je bilo v Rumfordu tekmovanje v teku na 50 km. Na startu so bili Švedi, Finci, Norvežani, Američani, Švicarji itd. in naš tekač Tone Razinger. Najboljši čas je dosegel Šved Gunnar Eriksson, ki je edini preletel progo boljše od treh ur. V prvem delu proge je imel najboljši čas Šved Martin Lundström.

Podrobni rezultati so bili naslednji: 1. Gunnar Eriksson (Švedska) 2:59,4; 2. Andersen (Švedska), 3. Einar Josefsson (Švedska), 4. Nile Karlsson (Švedska), 5. Henry Hermansen (Norveška), 6. Pekka Vanninen (Finska), 7. Miko Marilainen (Finska), 8. Marti Huhtala (Finska), 9. Martin Lundström (Švedska), 10. Martin Karlsson (Švedska) itd.

Polda in Klančnik povabljeni v Salisbury

Kakor smo že poročali, so bila v nedeljo v Lake Placidu končana tekmovanja za svetovno prvenstvo v smučarskih skokih. Zmagal je Norvežan Bjørnstad s 220,4 točke (najdaljši skok 68 m) ter tako dobil naslov svetovnega prvaka v skokih na smučeh. Drugo mesto si je pribral Šved Lindgren. Naš reprezentativec Janez Polda je zasedel 25. mesto s 193,2 točke, Karol Klančnik pa 29. mesto s 182 točkami. Skoki naših tekmovalcev so bili nekoliko slabši od skokov na zadnjih treningih. Toda njihov plesman je navzlic temu lepe uspeh, ker je bil došen v zelo močni konkurenci najboljših svetovnih skakalcev.

V nedeljo bo v mestu Salisbury v Ameriki tekmovalje najboljše skakalcev, kamor sta povabljeni tudi Polda in Klančnik.

Štefe tretji v veleslalomu

V nedeljo je bilo v Badgasteinu bil za Salzburga tekmovalje v veleslalomu, na katerem so tekmovali tudi naši smučarji. Prvo mesto je osvojil avstrijski tekmovalce Heli Lantschner v

Maršal Tito je sprejel pomočnika kanadskega finančnega ministra

Beograd, 7. febr. Predsednik vlade FLRJ maršal Tito je sprejel včeraj ob 17. g. Jamesa Sinclaira, pomočnika kanadskega finančnega ministra, ki se je mudil v Beogradu zaradi razgovorov o likvidaciji kanadskih terjatev do naše države iz druge svetovne vojne.

Zunanji minister E. Kardelj je sprejel novega egiptovskega poslanika

Beograd, 7. febr. Podpredsednik vlade in minister za zunanje zadeve Edvard Kardelj je sprejel včeraj novega egiptovskega izrednega poslanika in ministra v FLRJ g. Ahmeda Fathi el Akkad-beja.

Glasovanje naših najvišjih državnih in partijskih voditeljev

Skupno z beograjskimi delovnimi ljudmi so v nedeljo glasovali v prvih dopoldanskih urah pri volitvah za organe Ljudske fronte tudi naši najvišji državni in partijski voditelji.

V sedmi osnovni organizaciji Ljudske fronte VII. rajona je glasoval tov. Tito. Na istem volišču so glasovali tudi člana Politbiroja podpredsednik Zvezne vlade Aleksandar Ranković in generalni polkovnik Ivan Gošnjak ter dr. Blagoje Nešković. V tej organizaciji je glasoval tudi načelnik generalnega štaba Jugoslovanske armade generalni polkovnik Koča Popović.

V šesti osnovni organizaciji Ljudske fronte VII. rajona sta glasovala minister zvezne vlade in član Politbiroja CK tov. Milovan Đilas ter predsednik Prezidijske Ljudske skupščine FLRJ dr. Ivan Ribar. Člana Politbiroja CK tov. Moša Pijade in Franc Leskošek sta glasovala v osmi osnovni organizaciji Ljudske fronte VII. rajona. Tudi predsednik vlade LR Srbije je glasoval v osmi osnovni frontovski organizaciji VII. rajona.

Polletni plan do 1. maja

Delavci tovarne pohištva v Novi Gorici so na svoji letni skupščini sklenili, da bodo izpolnili polletni plan po količini in vrednosti do 1. maja. Obenem so napovedali vsem tovarnam pohištva v državi tekmovanje za doseg čim boljše kakovosti izdelkov.

Tekmovanje tega delovnega kolektiva bo veljalo tudi temu, da spravijo tovarno pohištva do 1. maja v celoti v obrat. Ta tovarna, ki bo največji lesni kombinat v Srednji Evropi, bo izdelovala iz domačega lesa spalnice, kuhinjsko in pisarniško opremo ter druge mizarске izdelke po sistemu tekočega traka.

Največji tehnikum za gostinstvo in turizem v naši državi

Te dni je začel delovati v Beogradu tehnikum za gostinstvo in turizem, ki je bil ustanovljen že pred dvema letoma v Arandjelovcu, kjer pa za svoj razvoj ni imel primernih prostorov. Preselili so ga v Beograd, kjer ima svoje učilnice in internatske sobe v lepem modernem poslopiju v Jug-Bogdanovi ulici. To je največji tehnikum gostinske in turistične stroke v vsej državi. V tem šolskem letu ima nad 500 goincev, v prihodnjem šolskem letu pa jih bo še več.

Gradnja novih tovarn v Dalmaciji

Ze lani so na področju Dalmacije izvršili nekaj velikih objektov kapitalne graditve kakor tovarno »Jugovinil«, oblastno tovarno cementa pri Splitu in velike vinske kleti v Benkovcu in Imotskem ter začeli izdelovati visokokvalitetne proizvode iz vibriranega betona in platno za jadra.

Letos bo začela obratovati nova velika tovarna apna v Skradinu z letno zmogljivostjo 1200 vagonov apna. Razen tega določa letošnji plan zgraditev lesnega kombinata »Partizan« v Obrovcu, tovarne stekla v Skradinu, tovarne za destilacijo špirta v Splitu in tretjo veliko vinsko klet v Starem gradu. Dvorniški bodo gradnjo betonskih polizdelkov v solinskem bazenu, dveh industrijskih mlinov v Kninu in Metkoviću ter gradnjo nove tovarne embalaže v Zadru.

V reški oblasti so lani nabrali nad 46 vagonov zdravilnih rastlin

V gozdovih reške oblasti so lani nabrali 465.720 kg raznih zdravilnih rastlin, čeprav se nabiranje teh rastlin šele uvaja in so računali, da jih bodo nabrali le kakšnih 30.000 kg. Raznih postranskih gozdnih proizvodov so nabrali 129.000 kg, borove smole pa 13.114 kg. Obseg smolarjenja bodo letos še povečali in računajo, da bodo nabrali najmanj 25.000 kg smole.

Letos 32 montažnih hiš za železničarje v Sloveniji

Železniško gradbeno podjetje št. 5 v Ljubljani, ki obsega vse železniško gradbeno področje Slovenije, je lani v drugem polletju izvršilo navzlic nezadostni delovni sili 140 odstotkov planiranih del in je vrhu tega izven plana končalo vse priprave za gradnjo tovarne, kjer bodo izdelovali sestavne dele montažnih hiš za potrebe železnice. Se letos bo ta tovarna začela obratovati in bo izdelala sestavne dele za 32 montažnih hiš, ki bo vsaka imela

Zeniški rudarji med prvimi v borbi za visoko storilnost

Se v prvi dekadi januarja je zeniški premovalnik zastajal nasproti planu za 7%, potem pa so najboljše brigade zeniškega rudnika začele veliko borbo za visoko storilnost. Sklenile so, da bodo stalno presegale normo za 80 do 100% in da bodo leto plansko nalogo izpolnile v 6 do 8 mesecih. Kmalu je to obveznost sprejelo 25 najboljših brigad. Zaostanek iz prve dekade je rudnik hitro nadomestil in tako je januarski plan v celoti izpolnjen. Ob dobri organizaciji in pripravi dela na več delovnih mestih izpolnjuje sedaj več brigad dnevno normo s 150 do 200 odstotki. Brigade Hadje Babanoviča, Ibre Đuljana in Muharema Hrušiča pa so zadnje dni januarja izpolnjevale dnevno normo s 220%. Borba za vi-

Danes na 4. strani „Prešeren - Kastelic“

V današnji številki prinašamo prvi del odlomka iz rokopisa za knjigo »Prešeren 1838 do 1849«, ki ga je avtor, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. France Kidrič ljubeznivo odstopil v objavo našemu listu.

Poklicno gledališče v Kranju

Kranj, 7. febr. Jutri, na dan 101. obletnice Prešernove smrti bo odprto v Kranju poklicno gledališče, ki se bo imenovalo po našem velikem pesniku »Prešernovo gledališče«. Kot odzivno na slovnostno predstavo bodo dali »Visoko pesem«, dramatisacijo po romanu Ilke Vaštevte, ki prikazuje Prešernovo življenje.

Dobra predstava Mariborčanov

Ljubljana, 7. febr. Sinoči je bilo v prepolnem dramskem gledališču prvo gostovanje mariborske Drame. Dajali so Ostrovskega delo »Brez doter«. Uprizoritev je izzvala polno priznanje občinstva, med katerim smo opazili vidne predstavnike političnega in kulturnega življenja. Dravi bodo mariborski igralci ponovili isto delo.

Prvo šiptarsko gledališče v Makedoniji

V Skopju so slovesno odprli prvo gledališče za šiptarsko narodno manjšino v Makedoniji. Slavnosti so se udeležili člani Politbiroja KP Makedonije in člani vlade ter predstavniki ljudske oblasti in množičnih organizacij. Prvo šiptarsko gledališče ima na programu dela domačin in tujih avtorjev in bo igralo važno vlogo v kulturnem in umetniškem življenju šiptarske narodne manjšine v Makedoniji in tudi v vsej naši državi, ker bo v prvi vrsti uprizarjalo dela mladih šiptarskih in turških dramatikov.

V Anhovem izdelujejo lepenko iz odpadkov

Letos so začeli izdelovati v Anhovem lepenko iz starih cementnih vrčev in drugih odpadkov. Doslej smo morali tako lepenko uvažati. Lepenka izdelujejo na strojih za proizvodnjo saloničnih plošč. Poskus, katerimi so začeli že lansko jesen, so se dobro obnesli. Novotar tov. Leopold Bordon je mehaniziral paranje starih cementnih vrčev in rezanje bombažnih odpadkov. Z nekaterimi sodelavci je izdelal stroj, ki prihrani državi letno okrog pol milijona dinarjev mezd za doseganje ročno opravljanje tega posla. Cim bodo zgradili potrebne sušilnice, bodo dvignili proizvodnjo lepenke za 100%.

8 stanovanj. Te montažne hiše bodo enonadstropne, vsako stanovanje pa bo imelo po dve sobi in vse postranske prostore. Hiše bodo gradili iz armiranih betonskih delov in votle opeke. Gradbeno podjetje št. 5 bo v svoji tovarni izdelalo sestavne dele montažnih hiš, hkrati pa bo te hiše tudi postavilo. Tako bodo v gradnjo montažnih hiš zagotovljene nujne potrebe po stanovanjih železničarjev v Sloveniji.

Gligorič, Pirc in Trifunović povabljeni v Ameriko
V kopalšču Mar del Plata v Argentini se bo 5. marca začel mednarodni šahovski turnir, na katerega so povabljeni tudi nekateri evropski mojstri. Poleg drugih se bodo turnirja udeležili vodilni jugoslovanski šahisti Sveztozar Gligorič, Vasja Pirc in dr. Peter Trifunović. Letošnji turnir v Mar del Plata bo po sestavi udeležencev med najmočnejšimi.

VREME

Napoved za sredo: Oblačno do delne razjasnitve. Temperatura brez bistvene spremembe.

Ali še ni bilo dovolj strahot?

V hladni vojni med ZDA in Sovjetsko zvezo so v zadnjih tednih dobile vesti o vodilnih bombi prvo mesto. Vsi zahodni listi in za njimi vse radjske postaje dan za dnem, uro za uro bruhaajo sporočila, izjave in mnena vojaških osebnosti, politikov, diplomatov in znanstvenikov o tej bombi. Preprost človek, kateremu je vse to namenjeno, se zaskrbljenostjo sprašuje, kakšen cilj zasledujejo navodilci konca sveta in kam lahko pripeljejo vesti o grozotah tretje svetovne vojne.

Vse te vesti, ki so nešteto krat obravane z neverjetnimi zaključki razlagalceve domišljije, je pred dnevi skušal osmesiti radio Moskva, češ da je sporočilo predsednika Trumana o izdelavi vodilne bombe samo bajka, katere namen je, pripraviti ameriški kongres do tega, da sprejme proti-

man privolil na zahtevo šefov ameriškega generalnega štaba v takojšnji proizvodnji vodilnih bomb. Odkar so namreč ameriški seizmografi zaznamovali silovite eksplozije, do katerih je baje prišlo v Sibiriji, in ki so jih v Moskvi uradno pojasnili, da spremljajo gore in aspreminjajo toke rek, da bi namakale puščavo Karakum, kar pa so v Ameriki sprejeli z dokajšnjo dvomljivostjo, so bajke ameriških listov o izključni posesti atomske bombe zgubile svoj smisel. Vodilna bomba naj bi postala novo orožje, ki naj bi služilo političnemu pritisku in vsaj začasemu gospodujemu položaju ZDA v sedanjih hladnih vojnih.

Vesti o sami vodilni bombi so sila skope. Baje jo bodo izdelovali iz litijevega hidrata, ki je cenena in poznan snov. Kombinirana naj bi bila

nameni je nesmiselno, kajti uporaba takega orožja ni niti v najhujši zvezi z vojaškim pojmovanjem obrambe. Toda obnem z zasliševanjem z vodilno bombo se že pojavljajo mnenja, da tudi to orožje ne more za dolgo ostati monopol ameriškega generalnega štaba.

Kam lahko pripelje mrzlična tekma v oboroževanju z novimi vrstami orožja, ne more povedati nihče. Napetost s svojimi izjavami in ravnanjem ustvarjajo na eni strani militaristični krogi ZDA, na drugi pa tudi sovjetska diplomacija zdej s svojo sovražno gonjo proti Jugoslaviji ali pa s pritiskom na podrejene države Vzhodne Evrope in Balkana, zdaj z izpadi v Berlinu in Nemčiji ali pa z zavlačevanjem podpisa mirovne pogodbe z Avstrijo, pa zopet s svojim največjim stališčem v odborih Organizacije Združenih narodov in s politiko v Aziji.

V tem zoprnstvu in tekmovanju velikih sil pa imajo tudi mali narodi in majhne države svoje besede, kajti ne gre samo za napovedi, katero mesto bo prej v ruševinah — ali Moskva ali New York, ali London ali Leningrad — marveč za poteze političnega pritiska, ki ga v tekmovanju za položaje v hladni vojni izvajajo na male narode tako z zahoda kot z vzhoda. Zato ti narodi skupaj s preprostimi ljudmi vsega sveta, ki si žele miru, dvigajo svoj glas ogorčenja in protesta proti vsem grozjam in zastraševanju, proti pritisku in načrtom generalnih štabov. Človeštvo hoče miru. Čas je že, da diplomati velikih sil končno opustijo svoje samoljubno in prestizno stališče in upoštevajo zahtevo.

Profesor Einstein s skupino odličnih ameriških učenjakov, ki so že l. 1946. začeli s propagando, da je treba atomsko energijo uporabljati samo za mirovne namene. Sedijo od leve proti desni: profesorji Harold C. Urey s čikaške univerze, Einstein in Selig Hecht. Od zadaj stojijo: profesorji Victor F. Weisskopf, Lao S. Szilard, Hans A. Bethe, Thorfin R. Hogness in Philipp M. Morse.

rano visoki proračun za ameriško oborožitev. Eden najvidnejših raziskovalcev atomske energije, profesor čikaške univerze dr. Harold Urey, pa je izrazil mnenje, da je vodilno atomsko bombo mogoče narediti in da bi stroški za njeno proizvodnjo znasili približno 100 milijonov dolarjev. Toda profesor Urey je izrazil upanje, ki je obenem stališče večine ameriških atomskih znanstvenikov, da do eksplozije tega uničevalnega sredstva ne bo nikoli prišlo.

Kljub neštetim opozorilom številnih uglednih osebnosti, je predsednik Tru-

man izjavil nekega predstavnika ameriških trgovinskih krogov in pravi: »Odgovor Velike Britanije na ameriško zahtevo, da naj se ukine omejitev glede na nabave petroleja iz dolarskega področja, potrjuje mišljenje, da bo zapadla mednarodna trgovina s petrolejem, če Washington ne bo naglo kaj ukrenil, po večini pod britansko gospodstvo. Britansko mišljenje je bilo dostavljeno ameriški ministru za zunanje zadeve ter pričakuje ameriški odgovor v kratkem.

Funkcionarji, ki so proučili britanski odgovor, trdijo, da bo dovedel britanski načrt, če bo Washington dovolil njegovo izvedbo, do vzpostavitve britanskega nadzorstva tudi nad ameriškim petrolejskim koncesijami v Saudski Arabiji.

Borba za nafto med Vel. Britanijo in Združenimi državami Amerike

New York, 6. febr. (Tanjug) Dva vodilna ameriška časopisa sta objavila večer, kakor poročila Reuter, da je Velika Britanija odločno zavrnila predlog ameriških petrolejskih kompanij, da bi petrolejski magnati v ZDA še naprej obdržali svoj delež na tržiščih nafte v štirilinskem področju.

Britanci so v zelo ostri obliki postavili svoj protipredlog, ki bo po pisanju teh časopisov postavil svetovno trgovino s petrolejem spod britansko gospodstvo.

O tem najnovejšem dogodku v angloameriški »petrolejski vojni«, do katere je prišlo zaradi britanskega sklepa, da zmanjša in ukine uvoze nafte iz dolarskega področja, piše »New York Times« in »New York Herald Tribune«. »New York Herald Tribune«

navaja izjavo nekega predstavnika ameriških trgovinskih krogov in pravi: »Odgovor Velike Britanije na ameriško zahtevo, da naj se ukine omejitev glede na nabave petroleja iz dolarskega področja, potrjuje mišljenje, da bo zapadla mednarodna trgovina s petrolejem, če Washington ne bo naglo kaj ukrenil, po večini pod britansko gospodstvo. Britansko mišljenje je bilo dostavljeno ameriški ministru za zunanje zadeve ter pričakuje ameriški odgovor v kratkem.

Funkcionarji, ki so proučili britanski odgovor, trdijo, da bo dovedel britanski načrt, če bo Washington dovolil njegovo izvedbo, do vzpostavitve britanskega nadzorstva tudi nad ameriškim petrolejskim koncesijami v Saudski Arabiji.

Italijanski parlament je odobril prevzem mandata nad Somalijo

Rim, 5. febr. (Tanjug) Italijanski parlament je odobril prevzem mandata Združenih narodov za administrativno upravo nad Somalijo.

Za mandat so glasovali krščanski demokrati, saragatovci, republikanci in monarhisti, socialisti in komunisti pa so glasovali proti.

Predsednik vlade De Gasperi je izjavil ob koncu debate, da bo do končne določitve meje med Somalijo in Abesinijo odredila Britanija začasno mejno črto. De Gasperi je tudi izjavil, da so se med sedanjimi pogajanjimi med Italijo in Abesinijo odnosi med obema državama popravili.

Reuter poroča, da je italijanska vlada v zadnjem trenutku sklenila, da pojdejo italijanske čete, ki bodo zamenjale britanske sile v Somaliji, iz Avguste na Sicilijo, ne pa iz Neaplja, kot je bilo prej določeno. V zvezi s tem pravijo v rimskih političnih kro-

Večina tržaških ladij je registriranih v italijanskih lukah

Trst, 6. febr. (Tanjug). Tonaža tržaških ladij, ki so bile vpisane v tržaškem pomorskem registru, ki je pred vojno znašala 561.893 ton, je padla sedaj na 118.732 ton.

Todažnja tržaških ladij, ki so danes registrirane v italijanskih pristaniščih, upoštevajo pri tem tudi izjubo tržaškega trgovskega brodogradnje med vojno, je skoro trikrat večja od tonaže ladij, ki so registrirane v Trstu.

Na ta način kršijo lastniki ladij in

ARETACIJA BRITANSKEGA ATOMSKEGA RAZISKOVALCA

London, 6. febr. Reuter poroča, da je britanska policija aretirala dr. Fuchsa, britanskega raziskovalca na področju atomske energije.

Dr. Fuchs je bil član britanske znanstvene skupine v Los Alamosu (New Mexico), kjer so leta 1945 izdelali prvo atomsko bombo. Dr. Fuchsa so sedaj obožili, da je leta 1945 in 1947 dajal neznanim osebam informacije v zvezi z atomskim raziskovanjem, ki bi omogle posredno ali neposredno koristiti sovražniku.

Dr. Fuchsa so aretirali na izrečno zahtevo ameriškega državnega biroja za preiskave (FBI).

Britanski uradni funkcionarji so odklonili v zvezi s tem kakršno koli izjavo. Dr. Fuchs je znan napredni znanstvenik ter je bil vse do aretacije pomočnik šefa državnega znanstvenega instituta.

Zmanjšanje naklade bolgarskih listov

Beograd, 6. febr. (Tanjug) S 1. februarjem se je zmanjšala naklada glasila bolgarske mladine »Narodna mladost« od 200.000 na 80.000 izvodov, t. j. za 60%. Tudi naklada vseh drugih listov v Bolgariji se je zmanjšala, baje zaradi pomanjkanja papirja.

Nosaka obžaluje svoje zmote

Tokio, 6. febr. (Un. Pr.) Sekretar CK Komunistične partije Japonske Nosaka, ki ga je nedavno kritiziralo glasilo Informbroja, je objavil članek »Moja samokritika«, v katerem priznava »napake, ki jih je obsodil Informbro«. V članku, objavljenem v glasilu KP Japonske »Akahtai«, podurja Nosaka, da so ga »samokritiki napeljali komentirati pekinskega radia, v katerih se nudi podpora glasilu Informbroja.

Nosaka nadalje piše, da ga je glasilo Informbroja ostro grajalo predvsem zaradi nekega njegovega članka, ki je bil objavljen že leta 1946.

Tržaške družbe mirovno pogodbo z Italijo

Kakor je znano, je po odredbah mirovne pogodbe določeno, da morajo vse tržaške ladje pluti pod tržaško zastavo. Toda tržaški lastniki ladij, ki so svoje ladje registrirali v italijanskih pristaniščih, vztrajajo na tem, da naj se angloameriško področje STO tudi gospodarsko priključi k Italiji. Tako je n. pr. samo tržaški Lloyd registriral v Genovi ladje s skupno tonažo 97.711 ton.

MRAZ V TROPSKIH KRAJH

Jeruzalem, 6. febr. (Tanjug) Snežni vihar, ki je zajel dežele Srednjega vzhoda, je povzročil take vremenske nepravilne, kakršnih ljudje ne pomnijo. V Jeruzalemu, Tel Avivu, Bejrutu, Damasku in Amanu so zapadle velike količine snega, zlasti v Jeruzalemu, kjer je v zadnjih 24-urah zapadlo okrog 3 čevlje snega. Zaradi slabega vremena je skoraj ves promet prekinjen v vseh deželah Srednjega vzhoda. Snežilo je celo v primorskih krajih, kjer vrh tega besne strahoviti vetrovi. V aleksandrijskem pristanišču dvigajo vetrovi valove do 7 m visoko in je zato sleherna plovisa v pristanišču ustavljena. Mrzli vetrovi so prodri tudi v notranost Egipta ter je zato padla temperatura pod ničlo, kar je nenavadno za ta del sveta. Meteorološki strokovnjaki v Kairu sodijo, da se bo mrzli val prebil skozi Nilsko dolino prav do Sudana, t. j. do tropskih predelov.

Mednarodna konferenca za radiodifuzijo

London, 6. febr. Danes se je pričela v Thorpiju v Angliji konferenca predstavnikov ustanov za radiodifuzijo iz 21 držav Evrope in Srednjega vzhoda. Na konferenci, ki jo je sklical »British Broadcasting Corporation« (BBC), sodelujejo tudi predstavniki Jugoslavije. Smoter konference je ustanovitev nove mednarodne organizacije za radiodifuzijo, ki bi stopila na mesto mednarodne radijske unije, ustanovljene pred vojno in katera dejansko več ne obstoja.

Čistka v westfalski KP

Pariz, 6. febr. (AFP) Plenum Centralnega komiteja Komunistične partije severnoroške Westfalije je izključil iz KP Josefa Schapeja, bivšega urednika glasila »Freies Volk« in postavil na razpoložanje Centralnemu komiteju KP Zahodne Nemčije Huga Paula, bivšega predsednika Komunistične partije Severne Renske-Westfalije.

Josef Schape je bil izključen, ker mu očitajo, da je do leta 1949. vzdrževal zelo tesne stike z jugoslovanskimi predstavniki, Huga Paula pa so grajali že pred določenim časom ter ga takrat razrešili njegove dolžnosti. Namesto Huga Paula so na sestanku izvolili Josefa Lebdona za predsednika Komunistične partije Severne Renske-Westfalije. Sklenili so tudi, da bodo iz Komunistične partije izključili še nekateri člani.

Nehru zahteva umik Portugalcev iz Go

New Delhi, 6. febr. (Reuter) Predsednik indijske vlade Pandit Nehru je izjavil danes v parlamentu, da bodo morale portugalske čete zapustiti portugalsko posest v Vzhodni Indiji — Goa. Indijska vlada meni, da bo Goa nedvomno pristopila k Indiji.

V DVEH, TREH VRSTAH

Berlin, 6. febr. Promet med Berlinom in zahodnimi conami Nemčije je spet normalen.

Pariz, 6. febr. Predsednik vlade Bidault je danes ves dan nadaljeval svetovanje za izpopolnitev svoje vlade. Glavna težava je nastala zaradi tega, ker so radikalni odklonili mesto notranjega ministra, ki jim ga je Bidault ponudil.

New Delhi, 6. febr. Indijski ministri predsednik Pandit Nehru je izjavil, da Indija ne bo priznala v Vietnamu niti vlade Bao Daja, niti vlade Ho Si Minha, temveč bo počakala na razvoj dogodkov in prepustila, da indokitajsko ljudstvo samo odloči o svoji vladavini.

New Delhi, 6. febr. Indijski minister za trgovino je izjavil, da bo Indija uvedla metriki in decimalni sistem.

Sčecin, 5. febr. Tu se je pred vojaškim sodiščem začela sodna razprava proti Robinotu, bivšemu francoskemu konzularnemu atašeju, ki je obtožen vohunstva.

Washington, 6. febr. Komisija za atomsko energijo ZDA je uradno sporočila, da bo pričela letos izdelovati načrte, da bi se atomska energija uporabila kot pogonska sila. Poskuse bodo delali na neki ladji vojne mornarice in na nekem letalu.

Hannover, 6. febr. Bivši minister za finance vzhodno nemške pokrajine Seksonse dr. Rohner je zbežal v Zahodno Nemčijo. Rohner je eden izmed šefov krščanskodemokratske stranke, ki so bili pretekli mesec razrešeni svojih dolžnosti na zahtevo vodstva enotne socialistične stranke Nemčije.

Naše žene vztrajajo na svoji poti

Na zasedanju IV. plenuma centralnega odbora AFZ Jugoslavije sta poročali tudi tovarišici Mitra Mitrović in Blaženka Mimica: prva o Profitašišti frontni žena Jugoslavije in mednarodnem demokratičnem gibanju, druga pa o nalogah AFZ pri volivnih pripravah.

Tov. Mitra Mitrović je v svojem poročilu naglasila, da se že dolgo jasno vidi na primeru Mednarodne demokratične federacije žena, ki je del mednarodnega naprednega gibanja, in tudi na primerih mladinskih, sindikalnih, mirovnih in drugih organizacij, kako škodljiva je za napredna mednarodna gibanja politika, kakršno vodijo proti naši državi in našim narodom. Namesto da bi vse te organizacije razvijale svoje delo v smeri mobilizacije naprednih sil v borbi zoper reakcijo v lastnih državah, za pravičen svetovni mir in za medsebojno podpiranje vseh demokratičnih gibanj, so se podvrgele interesom nepravilne, nedemokratske in nemiroljubne politike ZSSR proti socialistični Jugoslaviji.

V zvezi s to važno nalogo je naglasila, da je po svetu mnogo naprednih žena, ki se čedalje bolj zanimajo za našo državo in za našo borbo. Tem ženam je treba omogočiti, da spoznajo razmere v naši državi in naše napore in uspehe pri graditvi socializma ter da spoznajo tudi veliko vrednost teh naših naporov in uspehov. Tudi v vodstvih ženskih demokratičnih organizacij so žene, ki se ne strinjajo z ravnanjem svojih predstavnic v federaciji, nimajo pa še dovolj dobrih podatkov o naših razmerah in o našem prizadevanju. Vztrajajoč na svoji dosedajni poti pod vodstvom Partije in tovariša Tita, morajo naše žene razširjati resnico o svoji domovini po vsem svetu.

Skodljivost take politike spoznavajo čedalje večje množice naprednih žena po vsem svetu in da bi se to spoznanje razširilo in okrepilo, morajo organizacije AFZ Jugoslavije po ženskih demokratičnih organizacijah prispevati k razkrinkavanju protijugoslovanske kampanje s publikacijami o uspehih naše socialistične graditve, o enotnosti naših ljudskih množic v vseh vprašanih notranje in zunanje politike našega partijskega in državnega vodstva in o sovražnem ravnanju vodstev ZSSR in drugih informbirojskih partij in vlad.

Članica sekretariata centralnega odbora Blaženka Mimica je v svojem poročilu naglasila, da je težiče dela v osnovni organizaciji, to je med množicami žena. Zato je potrebno, da glavni in oblastni odbori AFZ organizirajo redne informacije o volivnih pripravah in o udeležbi posameznih organizacij ter tako pomagajo okrajnim odborom z dobro evidenco, iz katere bo razvidno, kateri organizaciji je treba najbolj pomagati. Z dobro organiziranim predvolivnim delom bodo dale organizacije AFZ novo pomoč, da bo enotnost ljudskih množic v Ljudski fronti tudi pri teh volitvah prila do popolnega izraza in da bo to nov odgovor vsem obvelovalcem naše domovine in nov prispevek k zmagi socializma v naši državi.

Organizacijska vprašanja OBVESTILA IOOF SLOVENIJE ORGANIZACIJAM OF

Naloge osnovnih frontnih organizacij pred volitvami ljudskih poslancev

Vzporedno s formiranjem oblastnih in okrajnih frontnih volivnih komisij, formirajo sekretariati krajevnih oz. osnovnih frontnih organizacij slične komisije, ki naj štejejo 5 do 7 članov. V te komisije naj bodo vključeni najaktivnejši ljudje iz odborov množičnih organizacij, dobri zadržniki, udarniki in slično. Frontna volivna komisija pri osnovnih frontnih organizacijah izvaja vse politične naloge preko političnega aktivna osnovne frontne organizacije in aktivov ostalih množičnih organizacij. Zato je nujno, da sekretariati osnovnih frontnih organizacij povsod, kjer političnih aktivov še ni, iste takoj formirajo (15 do 20 članov), kjer pa obstajajo, pa naj jih organizacijsko urde.

sprejemajo oziroma napovedujejo tekmovanje sosednjim frontnim organizacijam, kar bo vsekakor mnogo doprineslo k aktivizaciji in utrjevanju osnovnih frontnih organizacij.

Osnovne frontne organizacije naj zahtevajo od okrajnih, mestnih, rajonskih frontnih volivnih komisij in komisij za Agitacijo in tisk pomoč predvsem v nasvetih, naloge pa naj izvajajo čim bolj samostojno.

Iz sekretariata IOOF Slovenije.

Nove davčne stopnje za obrtnike in svobodne poklice

Z odločbo o davčnih stopnjah dohodnine, ki jo je pravkar izdala zvezna vlada (zvezni Uradni list št. 7), so določene nove davčne lestvice 1-7 za obračunavanje dohodnine kmetijskim gospodarstvom, marveč tudi za obračunavanje davka ostalim zavezanecem dohodnine.

Nova davčna lestvica za obračunavanje dohodnine obrtniškim gospodarstvom ni več okvirna, marveč določa za vsvo državo enotne davčne stopnje in sicer tako, da ni v davčni stopnji skokov pri prehodu iz nižjega razreda po davčni osnovi v višji razred. Nove davčne stopnje se drže lanskega okvirja in so zmerne. Tudi po novih predpisih velja, da plačajo obrtniška gospodarstva, ki se bavijo s kakovostno obrtno proizvodnjo ter z umetno in specialno obrtjo za 50% nižnji davek. Prav tako velja nadalje predpis, da plačajo obrtniška gospodarstva, ki uporabljajo tujo delovno silo, za 20% višji davek, pri čemer pa se učenci ne štejejo za tujo delovno silo.

Tudi nova enotna davčna lestvica za obračunavanje dohodnine zdravnikov, zobozdravnikov in dentistov, veterinarjev, odvetočnikov, babc, samostojnih voznikov in avtotakšerjev, se drži lanskega okvirja in prav tako izključuje skoke pri prehodu iz nižjega razreda po davčni osnovi v višji razred. Druga lestvica, ki velja za obračunavanje davka od dohodkov drugih poklicev in od premoženja, pa je postrežna v najvišjem razredu davčne osnove.

Nova enotna davčna lestvica za obračunavanje dohodnine zdravnikov, zobozdravnikov in dentistov, veterinarjev, odvetočnikov, babc, samostojnih voznikov in avtotakšerjev, se drži lanskega okvirja in prav tako izključuje skoke pri prehodu iz nižjega razreda po davčni osnovi v višji razred. Druga lestvica, ki velja za obračunavanje davka od dohodkov drugih poklicev in od premoženja, pa je postrežna v najvišjem razredu davčne osnove.

Odlikovanje kolektiva Zvezne planske komisije

Kolektiv Zvezne planske komisije je kot najboljši kolektiv zveznih ustanov dobil prehodno zastavo centralne uprave Sindikata državnih uslužbencev Jugoslavije. Člani odlikovanega kolektiva so uspešno izpolnjevali vse svoje naloge ter se tudi strokovno in politično dobro izobraževali. Upravni odbor sindikalne podružnice je sodeloval v vseh vprašanih z vodstvom ustanove, kar je mnogo prispevalo k uspehu.

Prehodno zastavo je izročil predsednik centralne uprave Sindikata državnih uslužbencev Jugoslavije Marjan Vlodica, ki je kolektiv čestital k doseženemu uspehu. Kolektiv je pozdravil ter mu čestital tudi predsednik Zvezne planske komisije Boris Kidrič, ki je poudaril, da ima kolektiv letos še večje naloge.

Delo invalidske organizacije v LR Hrvatski

Nad 70.000 organiziranih invalidov na Hrvaškem sodeluje aktivno v raznih panogah gospodarskega in družbenega življenja. Posebno aktivne so bile invalidske organizacije pri socialistični preobrazbi vasi. Nad 6000 invalidov se je vključilo v kmetijskih obdelovalnih združenj. Invalidske organizacije so v zadnjih treh mesecih pridobile nad 500 predavanj o zadržanju, razne tečaje pa je lani dovršilo nad 5000 invalidov. Invalidska organizacija skrbi tudi za zboljšanje življenjskih razmer svojih članov. Podpre, ki so jih dobili lani invalidi, so dosegla dva milijona dinarjev, v invalidskih počitniških domovih pa je bilo na odhodu nad 2500 invalidov.

26. marca ne boš mogel voliti, če nisi pravilno vpisan v volivni imenik.

gulgjke, »in ko so tekali od pošte do pošte, jih je bilo slišati daleč naokrog.« Tako je bil naslednik pripravljene in je pošto prevzela že nastavljen rok.

Imeli so celo paketno in nekakšno pripravljeno pošto. Poleti je jedel kan za večerjo sadje, ki so ga zjutraj nabrali v Pekingu — deset dni hoda daleč. Se več; poštne postaje so imele podobno opremljene uslužbence za posebne, ekspresne dostave, kadar je moral kan pokrajinskim guvernerjem kaj hitro sporočiti. »Ti možje«, poroča Marko, »pretečejo 300—450 km ponedel in prav toliko ponoči.« In to v 13. stoletju!

Čreda divjih oslov v puščavi Gobi

Konji so čakali na postajah že osedlani in ko se je začelo zvonjenje, sta bila konj in jezdec že pripravljena. Jezdec so dobivali visoko plačo in poročilo pravi, vda naporov ne bi zmogli, če ne bi imeli žledca, prsi in glave povezane z močnimi pasovi.

Ta sistem je daleč prekašal evropsko pošto tedanjega časa; zato je napravila na Benečane velik vtis. Marko je vzkliznil: »Zares, pošta je organizirana tako sijajno, da svet kaj takega še ni videl. Pomislimo samo, da imajo vse pošte skupaj nad 300.000 konj za brze sle.«

„Čuda sveta“ Papirnat denar. Pošta. 300.000 konj za brze sle

Nedaleč od Pekinga je stalo mesto, ki ga je kan izbral za svojo zimsko prestolnico. Zgrajeno je bilo na bregovih reke, na kraju, kjer stoji danes »Tatarsko mesto«.

Satori in trgovine so se vrstile ob ulicah, začrtanih po vzorcu šahovnice. Vsaka izmed 12 mestnih vrat je stajalo 1000 mož. Zvečer je velik zvon klical k počitku. Po tretjem udarcu zvona ni smel nihče več na cesto, razen v izredno »nujnih primerih«; najnost so priznavali samo »pomoči za ljube ženske in bolnike«. Ti človekoljubni pa so morali imeti svetilko.

»Povedal vam bom tudi,« tako piše Marko, »da ponoči straže po 30 ali 40 mož brez prestanka jezdijo po mestu, iščejo in preiskujejo, ali kakšna nepoklicana oseba v nepravilni uri, to se pravi, po tretjem zvonjenju zvonce, hodi po mestu, in če koga najdejo, ga zgrabijo in pri priči vtaknejo v ječo. Zjutraj ga za postavljene častniki izprašajo in če doženejo, da je kriv kakšnega zločina, mu naložijo nekaj gorkih, kakršna je pač teža zločina.

In včasih se zgodilo, da kdo pod palico umre.«

Onstran mestnih vrat so se raztezala predmestja, bolj natrpana s prebivalci kot mesto samo. Tam so bila tudi številna karavanska postajališča in gostišča za trgovce iz daljnih krajev. Marko doda sociološko opombo, da je število žensk, ki svojo telo za denar prodajajo, preseglo 25.000.

V svojem zverinjaku ima Veliki kan volčjake, leopardje in leve, dresirane za lov na divje prašiče, medvede, divje osle, jelene in druge živali, dalje veliko število orlov, s katerimi lovi volkove, lisice, kozličje, da ne govorimo o okoli 10.000 lovskih psih.

Plačilno sredstvo mongolskega cesarstva je papirnat denar, narejen iz notranje skorje murvinega debla, iz katere izdelujejo orientalski denar še danes.

Benečanski trgovci so se čudili, da tak denar povsod sprejemajo, dokler niso zvedeli, da določa zakon smrtno kazen za vsakogar, ki bi denar zavrnil.

Ta denar iz lubja so razrezali na različne velikosti, visoki dostojanstveniki so ga opečatili in podpisali, zakonito plačilno sredstvo pa je postal šele, ko je kanov blagajnik pritisnil nanj cinobrov cesarski pečat.

Tega denarja so izdelali ogromne količine. Vsako emisijo so slovesno praznovali. Trgovci iz vseh predelov kanovega cesarstva so smeli prodajati samo njemu. Blago je dokaj pošteno ocenil in tako so velika bogastva njegovih pokrajinj polnila njegovo osebno zakladnico; treba mu je bilo »samo tiskati čim več denarja.

Za zamenjavo obrabljenega denarja

je bila predpisana posebna taksa 3%. Kan je modro skrbel za ustaljenje valute na ta način, da je tudi sam prodajal iz svojih skladišč zlato, srebro, žilantno kamenje in bisere za papirnat denar.

S sodobnega stališča je bil kanov poštni sistem kar čudovit. Iz Pekinga so vodile velike državne ceste v vse pokrajine; ob teh cestah so stale višje za konjsko pošto« v presledkih 38 km. Te postaje so bile lepo opremljene in večje so imele do 400 konj. Pošte so stale tudi v predelih brez cest.

Med poštnimi so bile kolibe za brze poštne pešce. Ti so nosili velike kra-

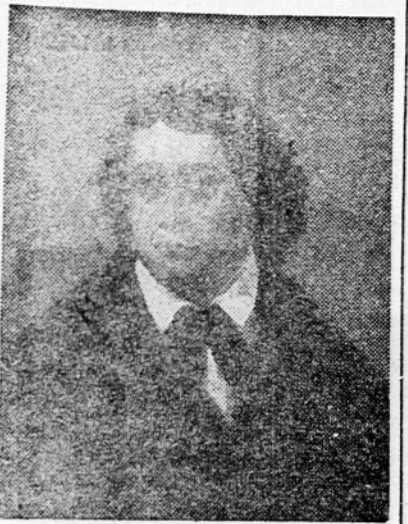
Čreda divjih oslov v puščavi Gobi

Prešeren in Kastelic izza jeseni 1838

(Odlomek iz rokopisa za knjigo: Prešeren 1838-49)

Po Korytkovi in Smoletovi smrti je ostal Prešernu iz literarne družbe samo še Miha Kastelic, tisti bibliotekski kusos in pesnikov sodelavec v Crobathovi pisarni, čigar značaj so trije dobri poznavalci ocenili povsem negativno.

Dr. France Prešeren (po Goldsteinovi oljni podobi, slikani po pesnikovi smrti po spominu)

Smole ga je v pismu Vrazu z dne 20. in 26. oktobra 1840 označil s kraško, a drastično nemško besedo: »Sch...l, Kastelic. Pesnikova sestra Lenka se je dotaknila prav Kastelčevega razmerja do Prešerna ter sporočila svoje in pač tudi mnenje sestri Katre, da se je Kastelic le sam imel za pesnikovega prijatelja, medtem ko ga brat ni veliko obrajtal. Ana Jelovškova, mati Prešernovih otrok, pa je govorila hčerki Ernestini o njem kot zvilni kačici ter z vzklicem in zlobnem človeku, tako da si ni težko predstavljati, v kakšno smer je Ana obrneta besedo, kadar je govorila z ljubimcem o Kastelcu.

Da vidimo, kaj se da o razmerju med Prešernom in Kastelcem za dobo izza jeseni 1838 ugotoviti iz dokumentov in citati med vrsticami!

Občutje, ki je narekovalo Prešerna slavilni sonet »Miha Kastelic«, je bilo sicer že davno izpuhtelo, vendar bi se bila nepetost med Vrbljanom in Dolencem, ki je nastopila zaradi Copove smrti ter se jačila zaradi Kastelčeve zalezovanja Ane, dala omiliti. Prešeren se je pač polagoma otrezal misli na Kastelčev krivdo, da je Cop utonil, njegovo ljubosumno pogledovanje na Kastelca zaradi Ane pa je izgubilo vsako osnovo, ko se je prepračil kako je deklica vse njegovo. Toda slabe strani Kastelčevega značaja so se tako bohotno razvijale, da je bil sedaj se veliko manj kot prej osebnosti, ki bi bila mogla preganjati iz Prešernovega srca strašni občutek osemletosti, ki mu ga je jačila vsaka misel na katerega izmed treh njegovih grobov pri Sv. Krištofu.

Verjetno je Prešerna nekoliko prizadelo tudi dejstvo, da je Korytkova zbirka, ki mu je vzela toliko ur dela in razmišljanja, izhajala 1839-44 brez vsakršnega Prešernovega sodelovanja samo v Kastelčevi in Kosmatičevi redakciji. Prešeren je mogel misliti, da je Kastelic sam utiral pot do take rešitve, in to zaradi honorarja. Prešeren, ki že sredi julija 1837 ni verjel, da Kastelic se kdaj pripravi peti zvezek »Kranjske čbelice« za tisk, tudi sedaj ni verjel vedno se ponavljajočim Kastelčevim objubam. Prešernovo sodbo je izrazil pač tudi Korytko, ki je dne 10. oktobra 1838 pisal uredniku Glaserju v Prago, da je v Ljubljani zaradi tega nastalo vse kakor doslej, ker so čbelice (čbelice) nosile Kastelcu premalo. V začetku decembra 1840 je Korytko zopet objubil, da namerava v bližnji bodočnosti izdati peto knjigo almanaha ter je pač v ta namen že tudi pripravil in prepisoval gradivo, in sicer v češko-litvskem črkopisu. Vendar Prešeren tudi sedaj objubljam ni zapupal ter je decembra 1840. morda prav zaradi te svoje nevere činično odklanjal Kastelčeve prošnje za prispevke: »Ne utegne! Kdaj pa naj delam? Zdi se, da je Prešeren, ki je končno vendarle izročil Kastelcu več

stvari za almanah, stanje pravilno presojal, ker so bili Steblich in drugi nasprotniki slovenske erotične poezije izza »Krstar nekako potolaženi.

Prešerna je motila nedvomno tudi Kastelčeva preočita škrtavost, ki je bila Vrbljanu tako tuja, da je mogel Kastelca zaradi nje tudi prezirati, obenem si pa vendar tudi očitati, da gre njemu samemu denar prelahko izpod rok.

Okoli 1840 se je bližal stari, zaskrbljeni Kastelic, kakor se naziva v Prešernovem pismu Vrazu z dne 29. julija 1843, s pomočjo čebeloreje, prodaje »čbelice« in drugih poslov vrhuncu svojih gospodarskih želja: začel si je graditi lastno hišo v Poljanskem predmestju na zemljišču brata Jožefa, mlinarja v Gor. vasi pri Stični. Prešeren je pač vedel, iz kakih nečednih spekulativnih namenov Kastelic noče biti sam vpisan kot hišni posestnik, obenem pa ga je moglo bosti tudi primerjanje: Kastelic si spleta udobno gnezdece, ki ga opremlja z novim pohištvo, on se pa mora s staromodnim farovškim pohištvo, ki ga je podedovala sestra Katra po starem stricu Jožetu, seliti iz ene tuje hiše v drugo.

Prešeren je tembolj nerad spremljal rast Kastelčeve nove hiše, ker ga je neljubno opominjala na stari dolg pri Kastelcu. Pismo Copovega brata Janezu Jerneju Zupancu iz Ljubljane na Dunaj z dne 20. decembra 1840 nam zelo nazorno osvetljuje to zvezo: »Kastelca povsem izčrpuje njegova stavba. Mnogo sitnosti ima z njo, ker mu nagaja tudi magistrat. Ne samo, da ni malo denarja, da bi ga meni posodil, ampak tiči sam v trajnih stiskah, kot mi je rekel in kar mu tudi verjamem. Precej denarja ima dobiti, med drugimi tudi od Prešerna, toda nikdo mu noče plačati. Ko je terjal Prešerna, se mu je ta, kot mi je (Kastelic) pravil, smejal ter mu zabrusil: »Vidiš, sedaj boš vendar spoznal, kako je neprijeto, če je človek v denarnih stiskah.« Podoba je, da je bil odkritostni prijatelj Kastelca tudi Prešernu zelo neprijeten upnik.

Najbrž inta Lenka prav, ko meni, da se Prešeren tudi s Kastelcem ni hotel kregati, dasi je bilo s tem težko izhajati, ker je bil vsake vrste človek, ki se je vrtikal v vse, kar mu ni bilo mar, in videl na drugih vse, kar na sebi ni videti hotela. Neke nadvlado nad pesnikom so mu dale prilike, a tudi nepraktični pesnik sam. Ko je Prešeren, proti koncu septembra ali v začetku oktobra 1845, ko sta bila sprta z Ano, dobil večjo vsoto denarja, a se brez ozira na gmotne dolžnosti do Ane in otrok in do dela v pisarni vdal veseljačenju, je dr. Crobath poslal Kastelca k njemu z naročilom, naj mu pobere denar, ter ga pozove, da pride zopet v urad. A v času od oktobra 1845 do maja 1846, ko je bila Ana v Trstu, je posiljal Prešeren njeni materi denar za otroka zopet po Kastelcu. Tem laže si je dovoljeval Kastelic proti Prešernu tudi sedaj razne netaktnosti: brezobzirni zdražbar ni nikoli pozabil opozoriti Ane, ako se je Prešernovo oko nekoliko predolgo mudilo na kaki drugi deklici, češ, to bo Prešeren vzeti; le netaktnost je mogel zagrešiti to, kar

je zagrešil Kastelic, ki je na neki način dobil v roke Prešernovo še nenatisnjeno »Neiztrohnjeno srce«, potem pa poslal pesniku v vezilo za god opomin, naj preveč ne pije, da ne bo prezgodaj umrl.

Na žalost stikamo zaman za migljajem, kako je gledal Prešeren v tem času, ko je Ana tudi njemu rodila troje nezakonskih otrok, na Kastelčevu značilno spolno izrabljanje svojih mladih gospodinj. Naslednica Katari- ne Godec, ki je bila 1840, ko mu je še gospodinjila, stara 28 let, je bila sicer Jožefa Pasar iz Zužemberka, ki jih je štela 1843 nad štirideset. Toda kmalu sta jo zamenjali dve sestri Juvan iz Radeč, ki sta bili mnogo mlajši od nje: 1843 Neža, ki ji je bilo 25 let, 1845 Ursula, ki jih je štela okoli 23. Obe sestri sta prišli z njim v drugi stan ter mu rodili 1846 v predsedku pol leta; Neža januarja v Radečah s ljubljanke, Ursula 12. julija v ljubljanski bolnišnici hčerko Amalijo, vpisano v matrikah, pač po želji vedno računajočega očeta, za Amalijo Longino, dete Marije Longino...

Kastelic nasvet 1846., naj ne hodi v Kranj, je poslušal Prešeren najbrž z ironičnim smehljajem, saj bibliotekar tega nasveta ni vedel podpreti z drugim; kaj naj nesrečni pesnik stori, da se osamosvoji ter si izboljša svoj gmotni položaj.

Vsaj ob ljudskem štetju 1840 je staloval Prešeren zopet v isti hiši kot Kastelic, toda je s Katro kmalu odšel drugam in se ni več vrnil. Kastelic

Miha Kastelic (risba)

Prešernu tudi v zadnjih osmih letih bivanja v Ljubljani ni mogel biti prijatelj v pravem, plemenitem pomenu besede ampak le drug pri gostinskih veseljačenjih, zlasti ob obiskih znanca, kakor decembra 1840, ko je bil v Ljubljani Janez Cop. Kastelic je ostal za Prešerna človek, katerega ni ljubil, ampak le z resignirano potrpežljivostjo prenašal, ker se ga ni znal otrestiti.

Vse torej kaže, da Prešeren v Kranju Kastelca ni posejeto pogrešal; res so tudi Kastelčevi obiski pri njem v Kranju in njuna korespondenca izprigani šele dobršen čas po preselitvi novega advokata. (Nadaljevanje jutri)

PRVENSTVO TELOVADNE ZVEZE SLOVENIJE V SMUCANJU

Dobri uspehi tekmovalcev in tekmovalk

V dneh 4. in 5. februarja so bile v Kranjski gori tekmovalne članice v smučanju. Tekem se je udeležilo nad sto zastopnikov posameznih oblasti. V soboto je bilo tekmovalstvo v veslašanju, v nedeljo pa v teku. Tekmovalstvo je hitro potekalo in je bilo dobro organizirano ter zasluži komisija za smučanje pri TŽS vsvo pohvalo.

Proga za veslašalom je bila za članice dolga 700 m, za članice pa 350 m in je vodila izpod Vitranca; proga za teke je bila speljana v dolžini 6 km za članice in 4 km za članice po dolini med Kranjsko goro in Podkorenom. Tekmovalci so samo člani in članice telovadnih društev, ki niso kategorizirani pri Smučarski zvezi Slovenije kot športni tekmovalci. Toda navzlic temu se je razvila pri vseh skupinah najostrejša borba za prva mesta. Tudi kvaliteta tekmovalcev je bila izredno zadovoljljiva, saj so posamezniki pokazali veliko znanja in odlično tehniko zlasti pri veslašanju. Tudi članice, ki so se tokrat prvič udeležile tekmovanja, so pokazale nadpovprečno znanje. Med ekpami članic je zmagalo moštvo ljubljanske oblasti pred moštvo mariborske in primorske oblasti. K tekmovalstvu je bilo pozvano tudi zastopstvo MTO Ljubljana, ki pa je štelo samo 2 tekmovalca, čeprav je v dru-

štvih veliko število dobrih tekmovalcev, ki bi lahko resno posegli v borbo za najboljša mesta. Med zastopniki mariborske oblasti ni bilo tekmovalcev iz Mežice, Crne in sploh iz celotnega slovenjanskega okraja, kjer je znano, da so doma najboljši smučarji iz te oblasti.

V dneh 11. in 12. bo prav tako v Kranjski gori prvenstvo za mladinske oddelke. Tudi to tekmovalstvo bo izredno zanimivo, saj je znano, da po znanju skoraj v vseh telovadnih društvih prevladujejo mladinci. Prav je, da zlasti za mladinsko prvenstvo obstajajo telovadni odbori in tudi MTO Ljubljana določijo tekmovalce z večjo skrbjo in odgovornostjo kakor pri članih.

Rezultati najboljših tekmovalcev in tekmovalk so naslednji:

Veslašalom, člani: 1. Košir (Kranjska gora) 1:26,2 minute, 2. Jarc (Bled) 1:31,5, 3. Jakopič (Gorje) 1:32,9; članice: 1. Abačič (Trzin) 1:36,6, 2. Finžgar (Podart) 1:40,8, 3. Jesenič (Ruše) 1:56,4. Tek, člani: 1. Horvat (Hrušica) 20:12, 2. Bernart (Radovljica) 23:15, Rebersček (Radovljica) 23:22; članice: 1. Finžgar (Podart) 23:21, 2. Jan (Gorje) 24:51, 3. Pogacnik (Ihan) 25 minut.

Smučarsko prvenstvo Narodne milice bo v Kranjski gori

Narodna milica letos že drugič tekmuje za »Bankovičev pokal«, katerega so lani osvojili mlilničniki Srbije. Letošnje prvenstvo obsega 13 disciplin. V Kranjsko goro so že prispele ekipe vseh republik. V petek 10. t. m. dopoldne bo tek v Kranjski gori slovenske zadnje, popoldne pa tekme v smučanju. Najboljši časom 19:40 min. 18 km. popoldne pa slalom. Tekmovalstvo bo zaključeno v nedeljo, in sicer bo dopoldne natratni tek, popoldne pa skoki.

Smučarski dan v Kočevju

V nedeljo, 5. februarja sta SSD Svoboda in TD Kočevje organizirala smučarske tekme. V posameznih disciplinah so bili najboljši: TEK: mlajši pionirji: Boc; starejši pionirke: Kosič; starejši pionirji: Mravljec; mladinci na 4 km: Golob 18:47; članice na 2 km: Kovačar 18:50, član na 8 km: Kacjan 30:54 min. SLALOM: pionirji: Urančič 24:6 min. člani: Logonder 41 sek. V skokih je bil najboljši Odtl, ki je skočil 17,5, 18,5, 19,5 in 23,5 m s padcem. Vseh smučarjev tekmovalcev je bilo 78.

... in v Zagorju

V nedeljo 5. t. m. je bil v Zagorju smučarski dan, ki sta ga organizirala SSD Proletarstvo in TD Zagorje. Nad 60 smučarjev je tekmovalo v tekih. Pri članih na 10 km je zmagal Oto Drnovšek, pri starejših mladincih pa Franc Šporlek. Med mlajšimi mladinci je bil najboljši Janez Šporlek, pri pionirjih pa Janez Hauptman. Najboljši tekmovalci so prešli smučni, knjige itd.

Tekme na Jezerskem

Na Jezerskem so v novembru pretelega leta ustanovili smučarski klub, ki dela z vso resnostjo. Letošnja prva prireditev je bil 22. jan. »Vrhovni smuk« z Jezerskega vrha, ki se ga je udeležilo 20 tekmovalcev. Proga je bila dolga 2 km. Najboljši čas je dosegel Franc Mastin 3:19 min.

Prejšnje nedeljo so izvedli smučarski dan. V slalomu na 900 m je tekmovalo 15 članov. Prvo mesto je dosegel Franc Ječič s časom 1:12,2 min. 17. pionirjev je tekmovalo v smuku. Najboljši čas je dosegel Mirjo Dolinšek 0:19,4 min. V teku na 8 km za članice je zmagal Polid Kastrun v 35:20 min. Pionirji (15) so tekli na 4 km dolgi progi. Najuspešnejši je bil Milan Kastrun v času 25:42 min.

Na Vrhovcih so tekmovali

Fizikturni aktiv Vrhovci je izvedel tekmovalstvo v tekih in skokih na 15-metrski skakalnici, katerega se je udeležilo nad 30 tekmovalcev. Pionirji so tekli na 2 km dolgi progi, kjer je bil najuspešnejši Slavko Špacapan v času 7:05 min. Med mladinci na 6 km je zmagal Karlo Špacapan s časom 19:40 min. V teku mlajših članov na 12 km je v času 32:06 min. prispele prvi na cilj Ferdo Accetto, član SSD Krma. V skokih je bil med pionirji najuspešnejši Slavko Zimšek s skoki 8,5, 9 in 10,5 m. Med mladinci je zasedel prvo mesto Metod Belc, ki je skočil 15, 16 in 16,5 m daleč.

Slalom in skoki v Trbovljah

Smučarski klub Rudar je priredil večraj meddržavne tekme v slalomu in skokih na terenih v okolici Trbovlj. Tekmovalstvo se je poleg domačih tekmovalcev udeležili člani Enotnosti, Krma in Miličnika iz Ljubljane, Gregorčiča z Jesenice in Proletarca iz Zagorja. V slalomu je nastopilo 28 članov in 15 mladincev. Proga je merila 2.000 m, višinska razlika pa je bila 350 m. Med člani je zmagal Koren Tončič (Gregorčič) 2:44,2. med mladinci pa Kuhar

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Cene Kranjc. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Knaflejeva ulica 5, telefon 55-22 do 55-25, telefon uprave za ljubljanske naročnike 33-96, za naročnike izven Ljubljane 33-32, telefon oglašnega oddelka štev. 33-96. Tekoči račun pri Narodni banki Ljubljana 6.30601-1. Tiskarna »Slovenskega poročevalca«. Poštna plačana v gotovini.

Jugoslavija: ZDA v šahu

Ameriški in naši igralci

Na šestih deskah v radijskem dvoboju med šahovskima reprezentancama Združenih držav Amerike in Jugoslavije bosta igrala Arturur Duke in Stojan Puc.

ARTHUR DUKE se je rodil 1. 1911. Izkazal se je na raznih ameriških turnirjih, posebn uspeh pa je dosegel kot član reprezentance ZDA na šahovski olimpijadi v Varšavi leta 1925, ko je največ prispeval k zmagi svoje ekipe. Duke je znan po svoji pazljivosti igri.

STOJAN PUC se je rodil 9. aprila 1921 v Novem mestu. V šahovski javnosti se je pojavil šele po osvoboditvi. Prvi uspeh je dosegel leta 1945, na I. državnem prvenstvu v Novem Sadu, kjer je med 24 udeležencev zasedel 8. mesto in osvojil naslov šahovskega mojstra. Lep uspeh je beležil tudi na mladinskem turnirju v Pragi, ko je bil v svoji skupini prvi. Na državnem prvenstvu v Ljubljani je s solidno igro vzbudil veliko pozornost, saj je ostal med vsemi udeleženci edini neporaženi igralec.

SINDIKALNO MOSTVENO TEKMOVANJE NA 50 DESKAH

Ker se bo ekipno mostveno sindikalno šahovsko tekmovalstvo v Ljubljani začelo v prihodnjih dneh, naša ekipa sindikalnih šahovskih moštvev mesta Ljubljane in vsi fizikturni referenti sindikalnih podružnic posvetujejo s fizikturnimi referenti kraljevih odborov v Ljubljani mostveno bratovščino vseh 20 ekip, ki so tekmovalce v finalu. Kmetovni sodelujočih ekip naj se zglasijo v petek 10. t. m. v prostorih KSS-Ljubljana zaradi določitve sporeda prireditev.

V petek 17. t. m. ob 19 bo ob zaključku sindikalnega šahovskega tekmovalstva v Ljubljani mostveno bratovščino vseh 20 ekip, ki so tekmovalce v finalu. Kmetovni sodelujočih ekip naj se zglasijo v petek 10. t. m. v prostorih KSS-Ljubljana zaradi določitve sporeda prireditev.

Okrajni šahovski odbor Jesenleece razpisal brzournir za individualno prvenstvo okraja, ki bo 12. februarja ob 9 v Fizikturnem domu.

NOVICE in zanimivosti

Z vsega sveta

Gibanje prebivalstva v Gorici. Gorica, ki je odrezana od svojega naravnega zaledja, nima pravih pogojev za gospodarski razvoj, kar se kaže tudi v gibanju prebivalstva. Predlanskim je število rojstev presegalo število smrtnih primerov še za 187, lani pa le za 70, v mesto pa se je priselilo le za 348 več ljudi, kakor se jih je izselilo. Število rojstev je nasproti letu 1948. padlo od 705 na 615, število porok pa od 321 na 269. Po uradni statistiki je bilo ob novem letu v Gorici 40.959 stalnih prebivalcev, skupaj z začasno bivajočimi pa 45.352.

V Severni Ameriki so živeli ljudje pred 49.000 leti. Znanstveni vestnik ameriškega zemljepisnega društva v Washingtonu je objavil te dni poročilo, ki navaja dokaze, da so ljudje živeli v Severni Ameriki že pred 40 tisoč leti.

Profesor zemljepisja na vseučilišču »Johna Hopkinsa« George Charter je pri raziskavanju na pacifiški obali v Kaliforniji izkopal v globini 300 čevljev ognjice na ognjiščih, mlinski kamen, molusk in druge školjke ter ognjišča, napravljena iz zemlje. Profesor Charter sodi, da so te izkopanine rabili ljudje pred 40.000 leti.

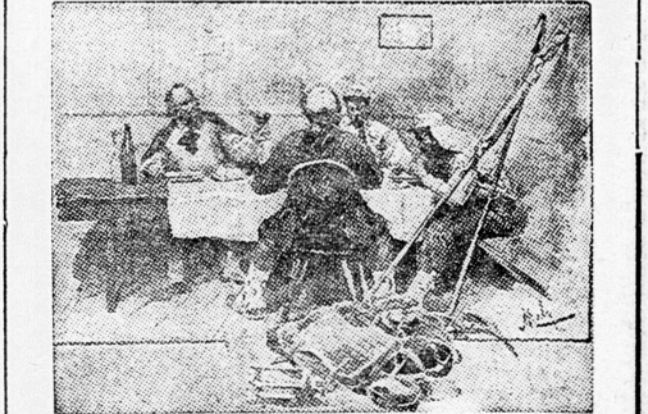
Po dosedanjih najdbah antropologov so sklepali, da so prvi ljudje v Severni Ameriki živeli pred 20.000 leti.

TARTARIN

Novi čini V PLANINAH taraskonskega junaka ROMAN

Bil je prav preplah. Nato pa poigevne veter, razprši meglo in jo odnese. Kakor po robidovju razpredeno in odrgano tancico; tedaj pa strahovito zagrmni in že udari potnikom pod noge zobčasta strela. »Cepical...a zakriči

Spiridijon, ki ga je odkril vihar in so mu po pokončnih laseh zaprasketale električne iskre. Bili so čisto sredi nevihte, v pravem ognju. Prvi jo je ubral iz njega na nos na vrat Vojska, ostali odposlanci so se pogнали za njim; a zadrževal jih je krik P. P. D., ki je mislil na vse: »Nesrečniki... pozor na streljo!...« Sicer pa niso mogli ne glede na zelo resnično nevarnost, na katero jih je opozoril, teči po strmih, razdrtih pobočjih, ki jih je spremenila vsa ljoča nebesna voda v hudournike in slapove. Vračali so se kot mokri čukci s počasnimi koraki pod besno ploho, med kratkimi bliski in treski; izpodrsalo jim je, padali so in se po sili ustavljali. Paškojn se je križal in klical glasno, kakor doma v Taraskonu, sveto Mario in sveto Heleno ter sveto Marijo Magdaleno, medtem ko je Krivec preklicjal: »Božja mast! in se je Vojska, zadnja straža, plašno ozirala: »Kaj vruga lomasti za nami? ... zapiska, se zadrevi, nato pa obstane...« Mislil na razjarjenega gamza, ki se zaganja v lovce, temu staremu vojščaku ni šla iz glave. Da bi ne oplasil drugih, sporoči svoj strah Tartarinu, ki hrabro zavzame njegovo mesto zadnje straže in že stopa z glavo pokoncu, do kože premočen in z nemo odločnostjo, ki jo vlija človeku neposredna nevarnost. A ko

se je vrnil v gostilno, ko je videl svoje drage planince, da se na varnem štrgljajo in suše okoli ogromne glinaste peči v sobi prvega nadstropja, kamor se je že dvigal vonj po narocnem vinskem grogu, je predsednik šele začutil, da ga trese, in je ves bled izjavil: »Mislim, da me že drži...«

»Drži me!« je bil njegov domači izraz, ki označuje nejasno in na kratko vse bolezni, kugo, kolero, rumeno mrzlico, črne koke, božje in sploh vse, kar misli Taraskonec, da ga ob najnevarnejšem nerazpoloženju lahko zadene.

Tartarina je držalo! Za pot naprej se sploh niso več menili, odposlanstvo je zahtevalo samo počitka. Hitro so si dali pogreti posteljo in so žurili s kuhanim vinom; in že po kozarcu je predsednik začutil po vsem mehkužnem telesu toploto in ugodno ščetganje. Z dvema blazinama pod križem, s pernico na nogah in s hribovsko cepico na glavi je občutil nasladno ugodje, ko je poslušal v lepo po smrečju dišeči kmečki sobi z lesenimi stenami in s svincem vdelanimi šipami tuljenje viharja tam zunaj, in gledal svoje drage planince, ki so se s časami v roki stiskali okoli njegove postelje; bili so kaj čudnega videza, ki so ga dajale njih galskim, saracenskim in rimskim obrazom posteljne zavese, zastori in preproge, v katere so se zavili, dočim se je od njihovih oblacič kadilo pri peči. Pozabil je sedaj nase in vprašal z bolestnim glasom: »Vam je dobro, Placid? ... Spiridijon, pravkar vam je bilo videti, da se vas nekaj loteva? ...«

Ne, Spiridijonu ni bilo nič; minilo ga je bilo, ko je videl predsednika tako bolnega. Vojska, ki je prilagajala moralo domačim pregovorom, je činično dodal: »Ce sosed zbolí, to teš in dobro stori!...« Nato so govorili o lovu, se razvzemali ob spominu na neke nevarne trenutke, na primer na tistega, ko jo je pobesnela žival udarila nazaj; in ne da bi le pomislili na laž, so že preprosto kovali basen, ki bi jo ob povratku doma pripovedovali. Nepričakovano pa se pojavil Paškojn, ki je bil odšel v krčmo po novo kolo grogov; bil je ves zbezan, ena roka mu je visela gola izpod zavese z modrimi cvetlicami, ki jo je sramežljivo kakor Polievktl) tiščal k sebi.

Minila je dobra sekunda, preden je mogel čisto potihno in s kratko sapo iztisniti: »Gamz!...«

— Kako, gamz?...
— Spodaj je, v kuhinji... Greje se!...
A, daj no!
— Kaj ga lomisi!...
— Bi hoteli pogledati, Placid?«
Vojska je pomisljal. Nato odide po prstih Krivec in se precej nato ves prepaden vrne...
Zmerom lepše!... gamz je pil kuhano vino.
To si je dobra živalca po bliznem beganju po gori pač zaslužila, ko jo je gospodar ves čas senjal in klical nazaj; kajti po navadi mu je bilo dovolj to, da jo je spuščal po sobi in kazal potopnikom, kaj vse zna.

»Od sile!« vzklizne Vojska, ki si sploh ne napaža več možganov, da bi razumel, dočim si pošine Tartarin

gorsko cepico kakor spalno na oči, da bi zakril odposlanec, kakko ga lomí smeh, ko srečuje na vsaki stopinji pomirajočo Bompardovo Svico z vsemj uknanami in skrivnimi igralci,

1) Mučenik, 7299 po Kr.